

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Závěrečná evaluační zpráva projektu

Dostuduj – služba podporovaného vzdělávání

Kontaktní osoba:

Anna Vostruhová
interní evaluátor

vostruhova.anna@fokus-praha.cz

www.fokus-praha.cz

Realizováno v rámci projektu *Dostuduj – služba podporovaného vzdělávání*
CZ.03.2.X/0.0/0.0/20_139/0017191

Obsah

Slovo úvodem.....	1
Evaluační design	2
Baseline study	4
Evaluace projektu dostuduj.fit.....	6
Evaluace – kvantitativní část	6
<i>Týmová spolupráce</i>	<i>8</i>
<i>Spolupráce s klienty v přímé práci.....</i>	<i>11</i>
<i>Dotazník na zpětnou vazbu klientů</i>	<i>18</i>
Evaluace – kvalitativní část	28
<i>Kazuistiky klientů.....</i>	<i>28</i>
<i>Týmová focus group</i>	<i>30</i>
Realizace preventivního programu <i>Blázníš? No a!</i>	32
Shrnutí	33
Doporučení	33
Přílohy	35

Slovo úvodem

Předkládaný dokument obsahuje závěrečnou evaluační zprávu projektu „Dostuduj - služba podporovaného vzdělávání“ s registračním číslem (CZ.03.2.X/0.0/0.0/20_139/0017191). Cílem této evaluační zprávy je celkové zhodnocení průběhu projektu z procesního hlediska spolu s popisem implementace tohoto inovativního projektu a odhadovanými dopady zavedené nové služby.

Dokument je rozdělen na tři, vzájemně se doplňující části. V první části je představen evaluační design, dle kterého evaluace projektu probíhala, spolu se vstupní studií (baseline study). Druhá část se již věnuje samotné evaluaci, která se skládá z analýzy kvantitativních a kvalitativních dat. Poslední část tvoří doporučení pro další pokračování služby a nastavení týmu podporovaného vzdělávání.

Součástí dokumentu (v příloze) jsou také vybrané nástroje pro sběr dat, které byly navrženy a následně otestovány v průběhu realizace projektu.

Vzhledem k personálním změnám, ke kterým došlo v průběhu realizace projektu, byla veškerá data sbírána v období listopad 2021 – červen 2023.

Evaluační design

Vzhledem ke stanoveným cílům projektu „dostuduj – služba podporovaného vzdělávání“, bylo žádoucí navrhnout takový evaluační přístup, ve kterém bude možné sledovat průběh implementace, získávat sumarizovaná data o procesu poskytování služby a zároveň zaškolit tým pracovníků do zvoleného způsobu jak sledovat a následně vykazovat vybraná kritéria. Hlavní kritéria byla známa již na začátku projektu, avšak během trvání projektu docházelo při společném vyhodnocování funkčnosti sběru dat k dílčím úpravám – především stran zapracování nových situací, se kterými se pracovníci v přímé péči postupně setkávali a bylo třeba na nastalé změny pružně reagovat¹.

Projekt sleduje tři hlavní linie zájmu:

1. Prevenci, která byla realizována především prostřednictvím preventivních seminářů (via preventivní program BNA)
2. Přímou podporou studentů (včetně jejich sítě), která se uskutečňovala ve spolupráci s týmem pracovníků
3. Rozvinutí podpůrné sítě, kde byly navázány kontakty se školskými poradenskými pracovišti

Nastavení evaluačního procesu probíhalo následovně: nejprve byl zmapován vstupní stav, který se zaměřil především na situaci v týmu, jež čerstvě vznikl. Na začátku projektu byl také vytvořen způsob sběru dat pro dobu trvání projektu, a to na systémové i jednotlivé úrovni včetně postupného zaškolení pracovníků. Vzhledem k šíři projektu je níže přiložena tabulka evaluační matice, tj. jak byla aktivita evaluace rámována².

¹ Jako příklad lze uvést situaci, kdy se klient dozvěděl o službě jiným způsobem, než byl dosavadní výčet v nabídce a bylo třeba tuto nabídku v tabulce rozšířit o další možnou odpověď.

² Jednotlivé vstupy/aktivity jsou blíže popsány u samotné interpretace závěrů z každé aktivity

Typ metody	Druh vstupu	Cíl	Cílová skupina	Způsob sběru dat	Četnost	Výstup
kvantitativní metody	Tabulka o klientech - excel	sledování informací o klientech v čase (kvantitativně)	Klienti služby	Sdílená tabulka pro zaznamenání členy týmu (datová matice)	Průběžně po dobu trvání projektu	Sledování přímé podpory klientů
	Hypotézy v casu	bezprostřední (a standardizované) zhodnocení intervence s klientem jeho klíčovým pracovníkem	Klienti služby	(Sdílená) tabulka pro zaznamenání členy týmu	Průběžně po dobu trvání projektu	Sledování přímé podpory klientů
	Míra spokojenosti klientů se službou	Zpětná vazba klientů na službu	Klienti služby	Dotazník (online)	Několik měsíců před ukončením projektu	Podklad pro výstupní zprávu - klienti
kvalitativní metody	Příklady dobré praxe	Kazuistiky klientů	Klienti služby	Textová forma	Několik měsíců před ukončením projektu	Podklad pro výstupní zprávu - klienti
kvantitativní metody	Zmapování fungování týmu na začátku projektu	Analýza vstupního stavu	Členové týmu	Dotazník (online)	Jednorázově	Podklad pro baseline
	Zmapování fungování týmu na konci projektu	Analýza výstupního stavu	Členové týmu	Dotazník (online)	Jednorázově	Podklad pro výstupní zprávu (analogicky)
kvalitativní metody	Fokus group	Analýza výstupního stavu	Členové týmu	realizace fokusní skupiny	Jednorázově	Podklad pro výstupní zprávu

Tab. č. 1.: evaluační matice

Smyslem každé z aktivit bylo přinést důkazy o efektivitě služby a zároveň získávat zpětnou vazbu pro nastavení budoucích kapacit služby, udržitelnost služby v následném horizontu po době uplynutí projektu a rovněž také dostávat zpětnou vazbu pro pracovníky v přímé péči, aby bylo možné se na základě kvalifikovaných a kvalitních dat erudovaně rozhodovat v systémových i dílčích krocích v pracovní činnosti. Jinak řečeno, aby služba opravdu poskytovala to, k čemu byla vytvořena a způsobem, který je v co největší míře efektivní.

Vstupní hypotézy byly formulovány následovně:

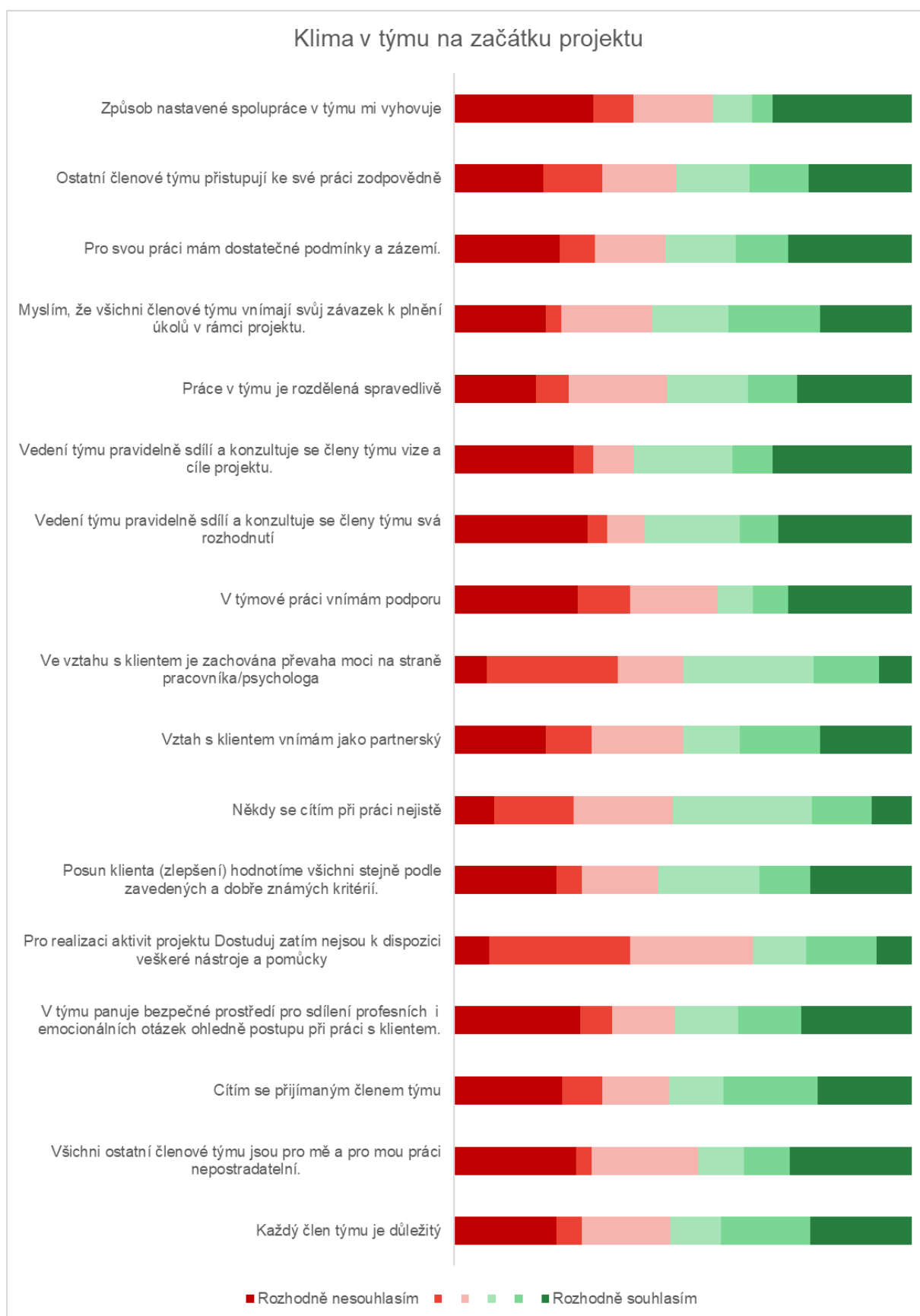
- Skladba klientů, využívajících službu, bude z hlediska typu studia (SŠ a VŠ) přibližně vyrovnaná
- Podaří se navázat alespoň u 50 % klientů spolupráci s jejich síť
- Alespoň u poloviny klientů, kteří vyplnili dotazník na zpětnou vazbu, došlo díky spolupráci se službou ke změně přístupu ke studiu

Baseline study

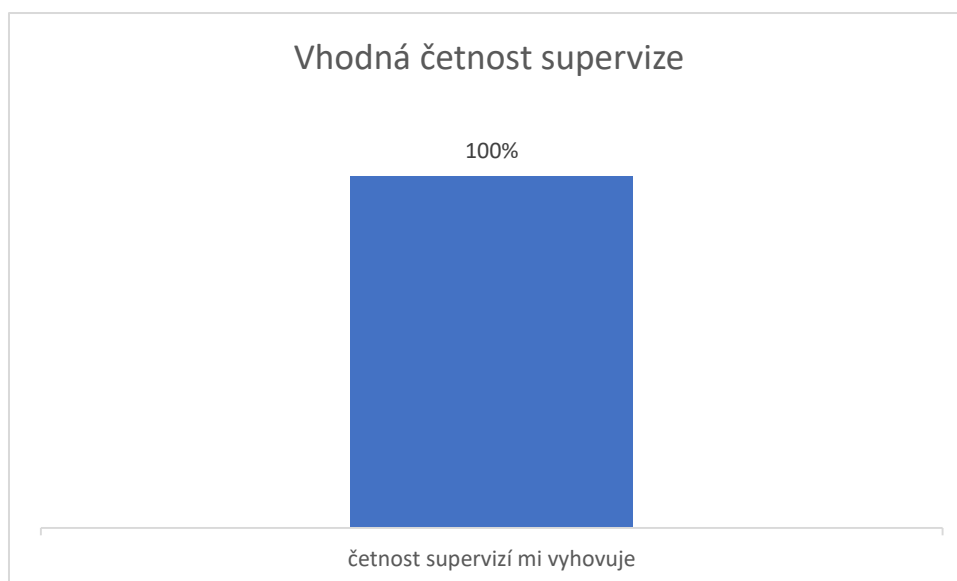
Na začátku bylo třeba se zaměřit na popsání výchozího stavu, a to především stran týmové roviny a způsobu nastavení sběru dat. Proto proběhlo zmapování fungování týmu na začátku projektu, které zjišťovalo hodnotové nastavení jednotlivých členů týmu, jejich vnímané pocity z týmu a soudobé výhledy dále.

Dotazníkové šetření (metoda sběru dat CAWI) bylo zaměřeno především blíže na to, jak se pracovníci v týmu cítí, jaké jsou jejich prvotní dojmy z nové pracovní náplně a jak se sžívají s pracovním procesem, týmovou dynamikou, jak hodnotí začínající spolupráci s klienty a nastavení týmové spolupráce.

Následující graf zachycuje klima v týmu na začátku projektu. V grafu jsou znázorněny odpovědi, resp. míry souhlasu s výroky, které se týkají předchozích vyjmenovaných oblastí. Již na první pohled vidíme, že míra souhlasu s výroky je velmi různorodá. Členové týmu měli vyjádřit svou míru souhlasu na osmibodové škále. (Maximální nesouhlas je zde znázorněn nejtmašším odstínem červené, maximální souhlas naopak nejtmašším odstínem zelené). Situaci na začátku implementace služby dostuduj.fit vhodně zachycuje následující komentář: *„Dá se říci, že vlastně všechno se snažíme vymyslet a nastavovat, což mi vyhovuje, zařizujeme kancelář, ustalujeme se ve formě představení programu (takže už jsme schopni jej nějak formulovat pro ostatní), ale bojíme se (z kapacitních důvodů) ho nabídnout širšímu okruhu zájemců.“* Data korespondují se stavem začátku projektu, což je patrné především na položkách, které mapují vnitřní systémové nastavení týmu a způsob nastavené spolupráce v týmu: *„Výhodou je společná účast všech na tvorbě webu a propagačních materiálů, nutí nás ke společnému přemýšlení o programu.“* Dále také většina pracovníků uvádí, že **na začátku projektu nemá k dispozici dostatečné zázemí stran nástrojů a pomůcek a také ještě není vytvořeno stabilní pracovní zázemí.** *„Mám pocit, že celý tým dostuduj.fit je do projektu zapálený a pracuje s nadšením - s klienty a pro klienty. Podařilo se také vytvořit příjemné a útulné zázemí centra v Pernerově 11 (na kultivaci prostor se neustále pracuje). Stejně tak postupuje kupředu snaha o zviditelnění projektu dostuduj.fit a s tím související příliv nových zájemců o služby. V týmu se mi nyní pracuje dobře, začátky byly trochu více rozpačité... Ne vždy je pro mě úplně transparentní, na jakých úkolech kolegové pracují. Ze začátku mé spolupráce dosti přetrvávaly dozvuky minulých událostí (rozkol v týmu, který vedl k jeho rozpadu apod.), nyní přetrvává fokus na budování projektu a snaha o jeho dobré fungování.“* Pracovníci také uvádí jako klady, které pociťují: *„spolupráce, vzájemná podpora, tolerance, respekt, pracuje se mi a cítím se dobře.“* Zároveň z dat můžeme také vyčíst určitou **nejistotu při práci, nízkou míru sounáležitosti mezi pracovníky a jasné nastavení organizačních či řízených procesů.** *„Funguje spolupráce s klienty, sdílení s kolegy, podpora navzájem mezi členy týmu. Je trochu chaos v tom, že si každý může dělat co chce. Občas možná chybí pevnější hranice a pravidla.“*

Graf č.1.: Klima v týmu na začátku projektu

Graf č.2.: Vhodnost četnosti supervize na začátku projektu

Na začátku projektu byla také položena otázka, zda týmu vyhovuje četnost supervize (1x měsíčně). Zde celý tým souhlasně odpověděl, že je pro ně nastavená frekvence supervizí vyhovující.

Evaluace projektu dostuduj.fit

Evaluace projektu dostuduj.fit se skládá ze dvou vzájemně se doplňujících částí, a to kvantitativní a kvalitativní. V této kapitole bude podrobně popsán navržený a odpilotovaný výzkumný evaluační design spolu se zjištěnými výsledky a plynoucími závěry.

Evaluace – kvantitativní část

Kvantitativní část se věnuje dvěma nabízejícím se oblastem: pracovnímu týmu dostuduj.fit a klientům. Celkem bylo v projektu dostuduj.fit podpořeno **221 osob** (studenti, pracovníci FP a pedagogové); z toho 155 studentů – 82 studentů v rámci krátkodobé spolupráce (tzn. délka všech intervencí byla v celkovém rozmezí 0,25-10 hodin včetně), dále 48 studentů navázalo dlouhodobou spolupráci (délka intervencí se pohybovala v rozmezí od 10,25-39,75 hodin). U 25 studentů spolupráce přesáhla v celkovém čase více než 40 hodin.

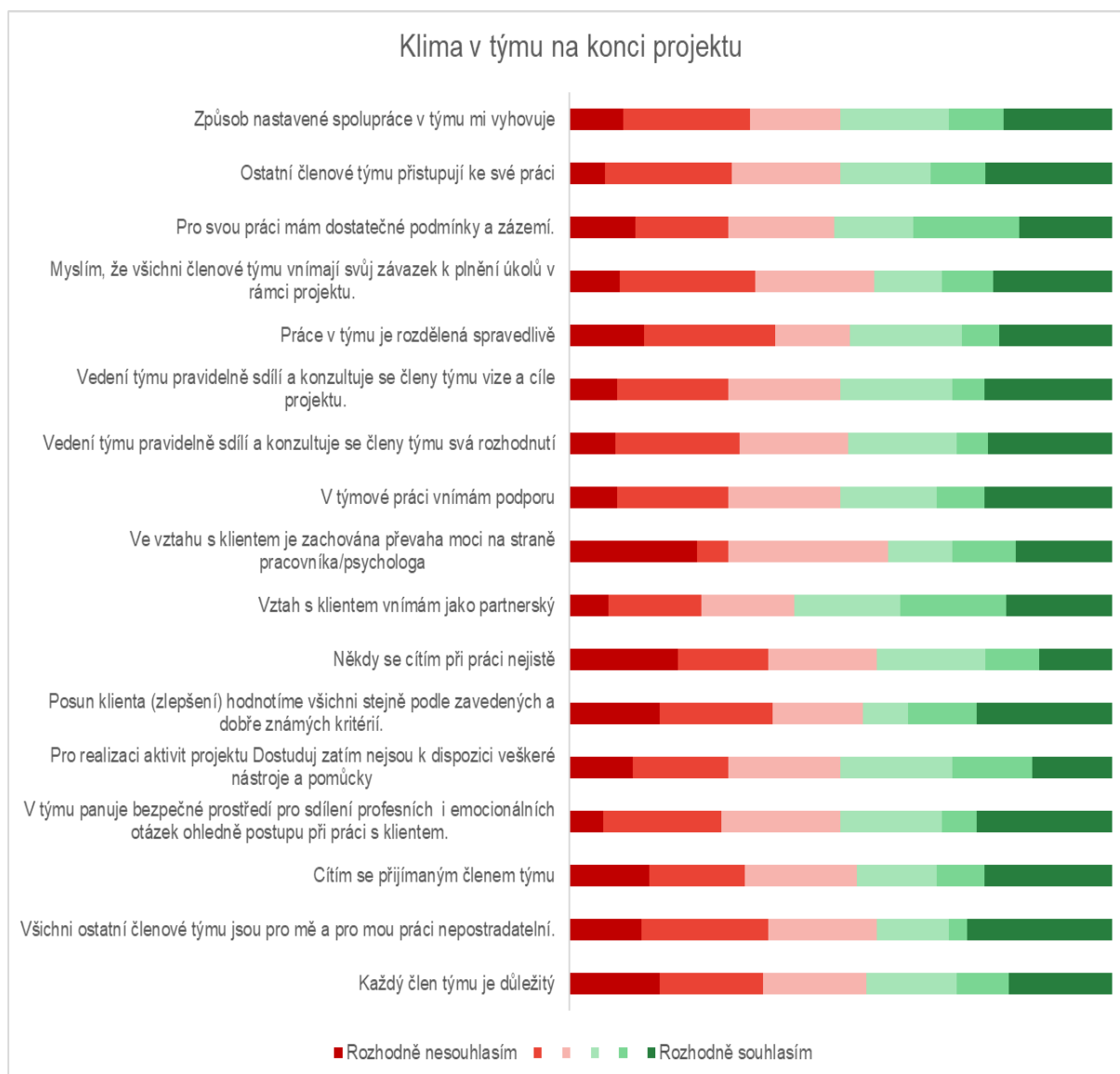
Vedle studentů bylo podpořeno v projektu dostuduj.fit také 50 pedagogů: 35 v rámci programu BNA (každý z těchto pedagogů absolvoval šestihodinový kurz) a 15 pedagogů v rámci kurzu pro pedagogy (kurz čítal 16 hodin).

Zároveň bylo také podpořeno 16 zaměstnanců, a to v rámci kurzu práce s pedagogy (16 hodinový kurz) a u 11 z těchto zaměstnanců i se zaměstnaneckým poměrem.

Na konci projektu proběhlo analogicky jako na začátku dotazníkové šetření mezi členy týmu, kde bylo zkoumáno klima v týmu a také zhodnocení uběhnuté doby, po kterou byl realizován

projekt. Následující tabulka zachycuje naměřené hodnoty na totožné škále, kterou pracovníci vyplňovali také na začátku týmu.

Týmová spolupráce

Graf č.3.: Klima v týmu na konci projektu

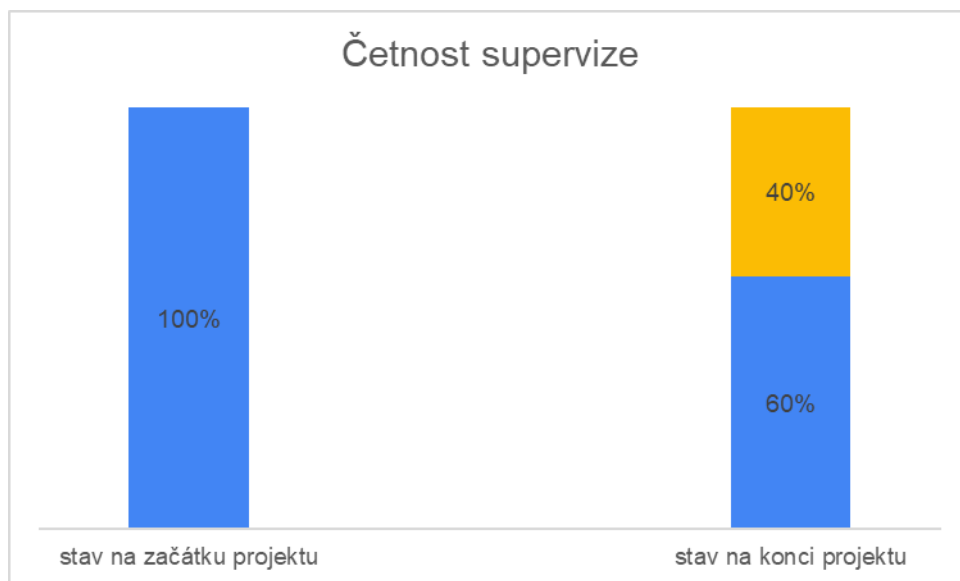
Pro lepší přehlednost srovnání se nabízí následující graf, ve kterém je zachycen rozdíl mezi začátkem a koncem projektu. (Jedná se o naměřené průměry z odpovědí na osmibodové škále). Z grafu je patrné, že téměř ve všech položkách došlo ke zlepšení stavu oproti začátku projektu, v některých oblastech k velmi výraznému zlepšení. Především je evidentní, že pracovníci hodnotí, že mají **na konci projektu dostatečné podmínky a zázemí pro svou práci a také že jsou k dispozici potřebné nástroje pro práci s cílovou skupinou**. Také se **zvýšila míra sounáležitosti k týmu** a vnímání vlastní důležitosti pracovníků v něm spolu s jejich individuálním přínosem. Vhodné je také zmínit lepší komunikaci týmu s vedením, kterou pracovníci uvádí a navýšení pocitu bezpečí v samotné týmové práci.

Srovnání týmové (spolu)práce na začátku a na konci projektu

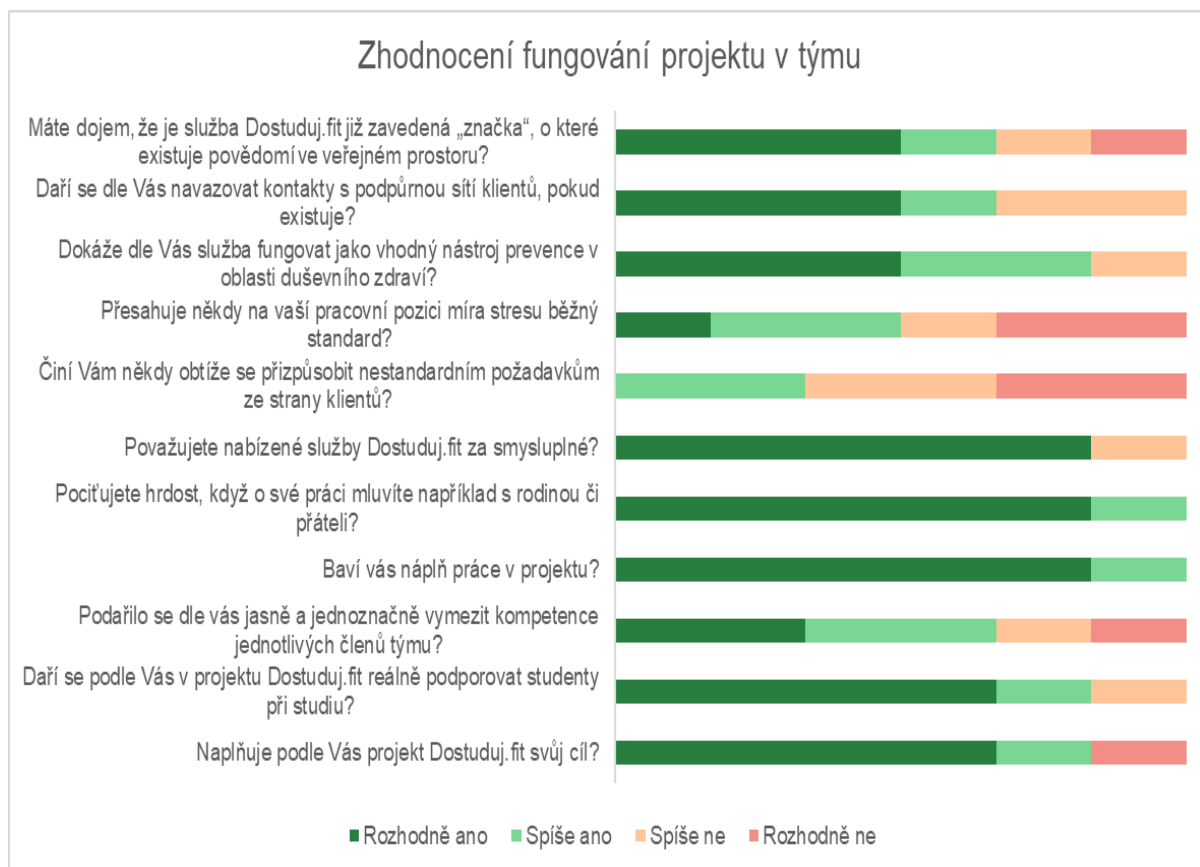
Graf č. 4.: Srovnání týmové spolupráce na začátku a na konci projektu

Dále bylo také zjištěno, že oproti začátku projektu, kdy pracovníkům vyhovovala četnost supervizí 1x za měsíc, by nyní 40 % z nich preferovalo mít supervizi častěji. To může být dáno jednak delší dobou, po kterou tým společně pracuje, a tudíž vyvstává více témat do supervizí a pak také zvyšující se kapacitou služby, která umenšuje prostor na sdílení interních záležitostí, kterým je pak možné se věnovat již především na formátu supervize.

Graf č.5.: Srovnání vhodné četnosti supervize na začátku a na konci projektu

V neposlední řadě byla také zjišťována zpětná vazba od týmových pracovníků na projekt jako takový. Z níže uvedeného grafu vyplývá, že **všichni pracovníci pociťují hrdost spojenou s vědomím svého zapojení ve službě dostuduj.fit, považují ji za smysluplnou a náplň práce všechny baví**. Dle většiny také **projekt naplňuje svůj stanovený cíl, tj. daří se reálně podporovat studenty při studiu**. Většina také vnímá **službu dostuduj.fit jako „zavedenou značku“** tzn. že pracovníci usuzují, že služba je již v širším povědomí zajímavější se části veřejnosti. Pracovníci také považují službu za vhodný nástroj prevence v oblasti péče o duševní zdraví.

Graf č. 6.: Zhodnocení fungování služby týmem na konci projektu

Spolupráce s klienty v přímé práci

Na začátku projektu bylo třeba vytvořit a následně implementovat nástroj pro zaznamenávání důležitých údajů (dat), prostřednictvím kterých bude možné mapovat spolupráci s klienty. Nastavení způsobu sběru dat proběhlo následovně: vytvořila se excelová tabulka pro zaznamenávání důležitých parametrů spolu s možnostmi odpovědí (pro snížení chybovosti zápisu a také pro komfortnější uživatelskou přístupnost). Každý pracovník měl svou vlastní tabulku, kde zaznamenával každou intervenci s klientem či sítí. Jelikož měl tento sběr dat zpočátku pilotážní charakter, bylo třeba průběžně vyhodnocovat nakolik jsou nastavené parametry sběru dat efektivní. V průběhu trvání projektu proto docházelo pravidelně na metodických poradách k revizím a úpravám v závislosti na nových situacích, se kterými se pracovníci postupně setkávali. Vedle revizí tabulky byli také pracovníci na začátku seznámeni se způsobem, jak tabulku používat a v průběhu projektu také docházelo k datovým školením dle potřeby v týmu.

Následující údaje vypovídají o skladbě klientů služby dostuduj.fit včetně specifických parametrů, které byly zjišťovány vzhledem ke specifické cílové skupině a také charakteru projektu, tj. implementačnímu procesu.

Věkové rozložení klientů³ služby dostuduj.fit vypadá následovně: nejvíce klientů (40 %) je ve věkovém rozmězí 16 – 19 let, v těsném závěsu pak následuje 33 % klientů, kteří jsou ve věku 20 – 23 let. Nejstaršímu klientovi služby je 37 let.

Graf č. 7.: věk klientů ve službě

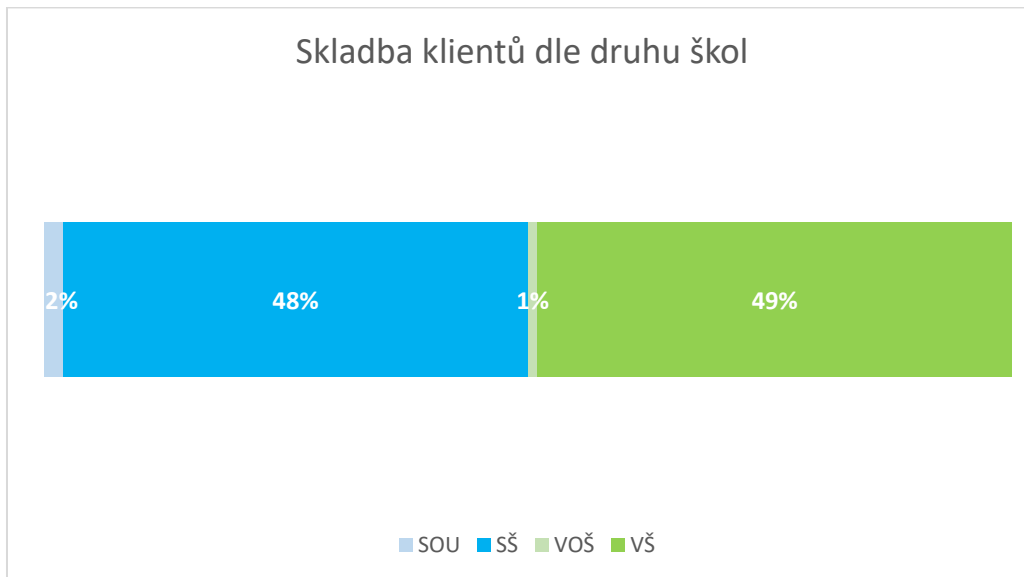
Vzhledem k tomu, že dostuduj.fit má spodní věkovou hranici pro poskytnutí služby 16 let, je v následujícím grafu „standardní věk pro střední školu“ zanalyzován podrobněji. Ukazuje se, že počet klientů mezi 16 – 23 rokem je z velké části vyrovnaný, o několik procentních bodů lze pozorovat nárůst ve věku 18 – 19 let.

Graf 8.: Podrobnější věkové rozložení klientů ve službě

³ Věk klientů vypovídá o věku klientů v době, kdy kontaktovali službu

Z následujícího grafu je možné vidět, že služba podporuje klienty na všech stupních studia (vzhledem ke spodní hranici 16 let), přičemž zastoupení středních a vysokých škol je takřka vyrovnané.

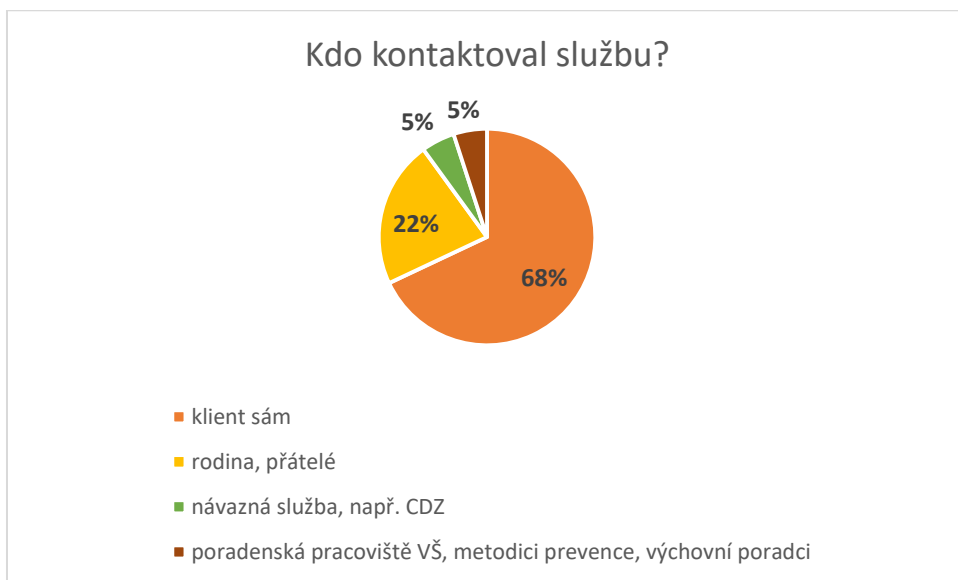
Graf č. 9.: Skladba klientů služby dle druhu škol

Nejčastěji se o službě dostuduj.fit klienti dozvěděli přímo ve škole či na poradenských pracovištích (25 % všech klientů), s odstupem pak v rodině či ze sociálních sítí (shodně 17 %), či v sociálně zdravotních službách (16 %). Od přátel pak 9 % klientů, z vytvořených propagačních materiálů 7% klientů. 9 % klientů uvedlo možnost jiné, která může zahrnovat například podcast nebo dny duševního zdraví v Karlíně.

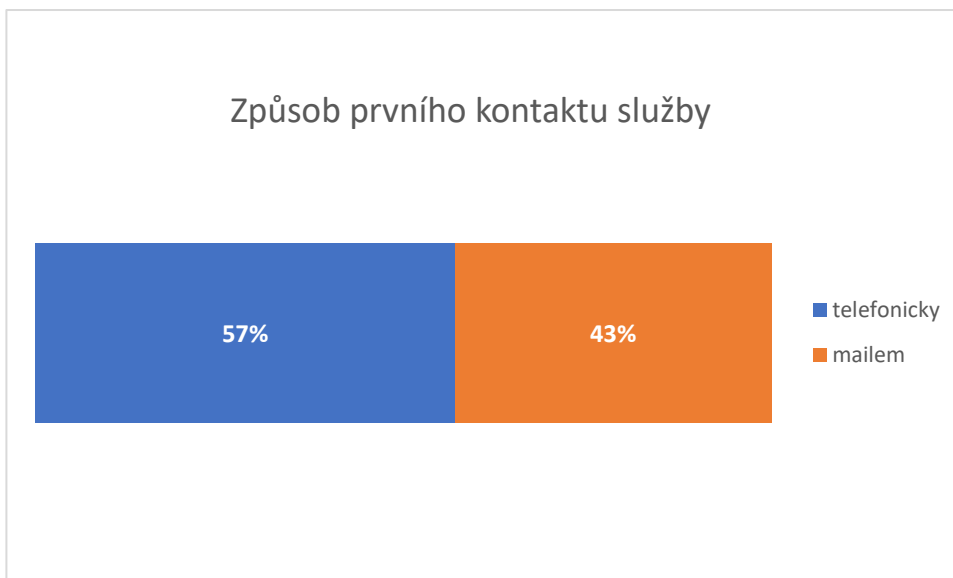
Graf č. 10.: Způsob seznámení se službou

O zajímavém zjištění vypovídá následující graf. **Téměř dvě tři čtvrtiny klientů (68 %) kontaktovali službu dostuduj.fit sami.** To může vypovídat o destigmatizaci problematiky duševního zdraví mezi současnou mladou generací, která již nepovažuje za tabu oslovit odborníky v situaci, kdy usoudí, že potřebuje podporu. Dále službu také oslovili ve 22 % rodina či přátelé klienta a v několika málo případech také návazné služby či poradenská pracoviště ve školách.

Graf č. 11.: První kontakt služby

První oslovení služby probíhalo v 57 % případů telefonicky (na webu služby dostuduj.fit je uvedeno kontaktní telefonní číslo, na němž je vždy k dispozici některý z pracovníků. Zbylá část klientů (43 %) zvolila jako první formu spojení e-mailovou korespondenci.

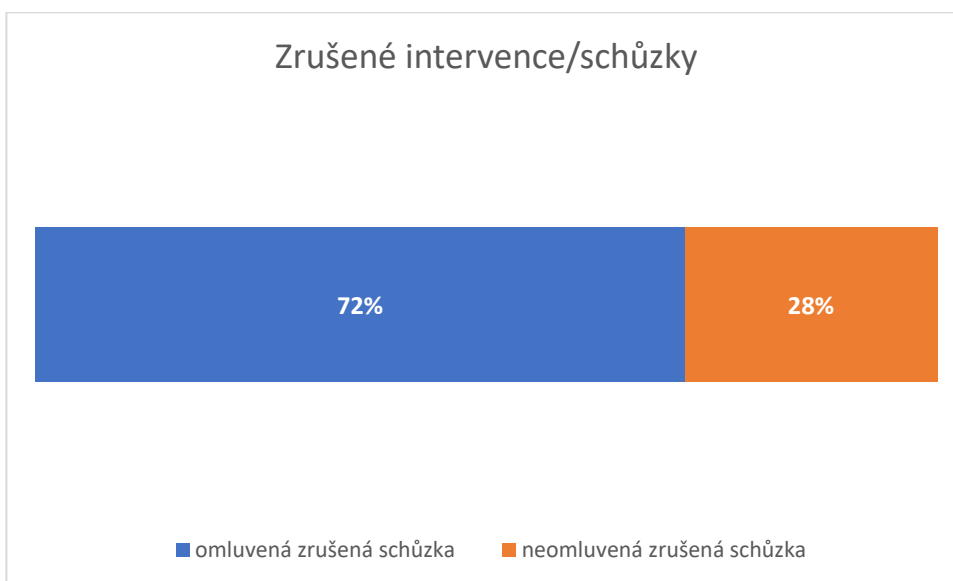
Graf č. 12.: Způsob prvního kontaktu služby

Z celkových 2135 intervencí bylo **ze strany klientů zrušeno** 85 schůzek, což jsou pouhá **4 % ze všech uskutečněných intervencí**.

počet intervencí	2135
z toho zrušených intervencí	85 intervencí

Tab. č. 2.: poměr intervencí

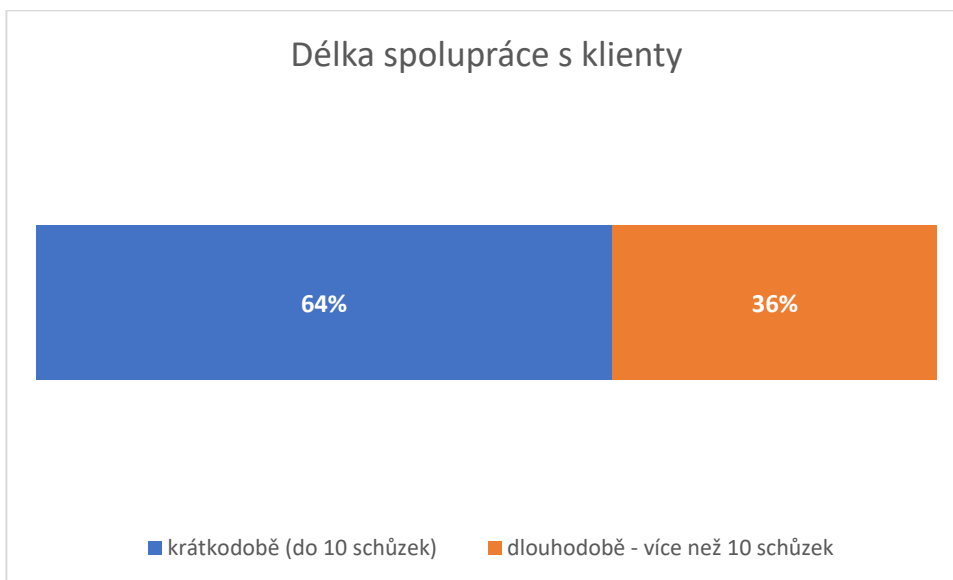
Z těchto 85 zrušených schůzek bylo 72 % schůzek předem omluvených. Z těchto dat jednoznačně vyplývá, že klienti si spolupráce se službou dostuduj.fit váží a ve velké míře ke spolupráci přistupují zodpovědně.

Graf č. 13.: druhy zrušených intervencí/schůzek

V průběhu projektu dostuduj.fit bylo uskutečněno **2891 hodin přímé péče**⁴.

Z naměřených dat také víme, že více než polovina klientů (64 %) využila spolupráci se službou krátkodobě (tj. do 10 schůzek), což znamená, že **služba nevytváří v hlavním měřítku chronické klienty** – „ležáky“, nejedná se primárně o podporu v chronických obtížích, nýbrž o **zacílenou podporu v konkrétní situaci na míru pro každého klienta** a dle jeho akutních a aktuálních potřeb. Ostatních 36 % klientů využívalo služeb v dlouhodobější spolupráci.

Graf č. 14.: Délka spolupráce s klienty

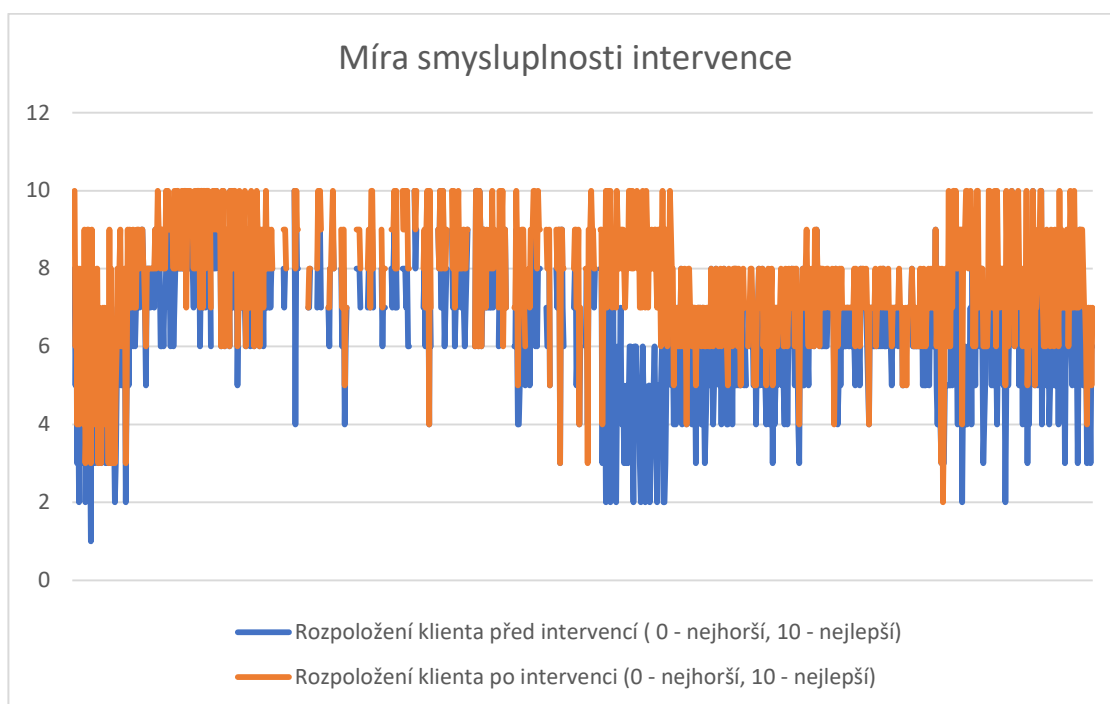
Opakovaně, tj. po ukončení spolupráce, vyhledalo znovu službu pouze 18 % klientů. U 82 % klientů k opakovanému vyhledání služby nedošlo.

Graf č. 15.: opakovaná spolupráce

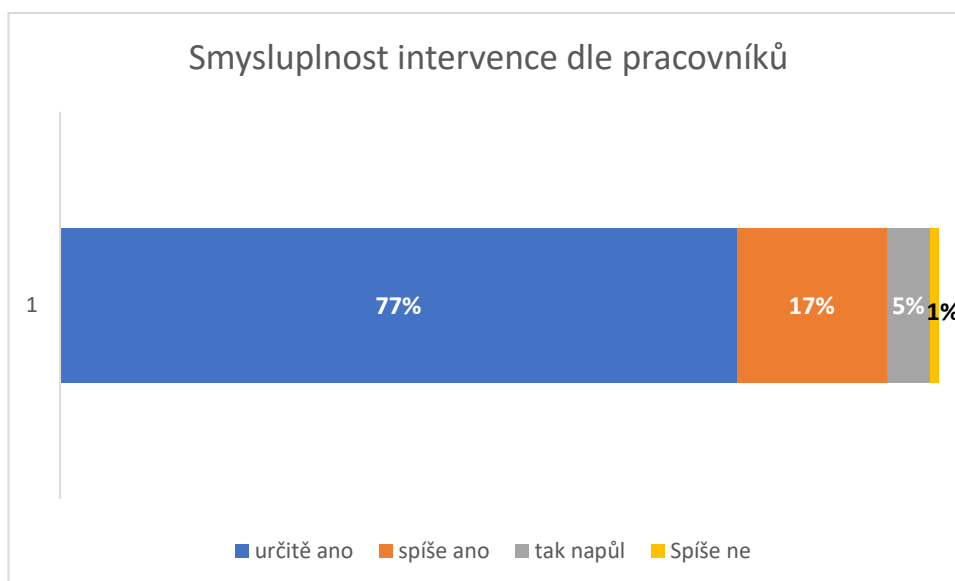
⁴ V čísle jsou zahrnuty také realizace podpůrných skupin, svépomocných skupin, DBT skupin a DBT workshopů

Protože jsou pracovníci v přímé péči s klienty zvyklí podrobovat vlastní práci reflexi, účastní se supervizí a intervizí, a jsou vedeni také svými nadřízenými, aby se učili o své práci uvažovat s náležitým odstupem vhodným pro hlubší porozumění a přijímání zpětné vazby, bylo součástí evaluačního sběru dat také **zhodnocení míry smysluplnosti každé intervence**. Pracovníci zhodnotili na škále 0 – 10 (kdy 0 znamená nejhorší, 10 nejlepší) rozpoložení klienta před intervencí a bezprostředně po intervenci. Přirozeně se jedná o škálu měřící ryze subjektivní dojem pracovníků, ale vzhledem k výše uvedenému a robustnosti vzorku (počtu intervencí) lze považovat následující trend za vypovídající. Jen velmi vzácně se objevuje modrá křivka nad oranžovou, tzn. že **naprostou většinu intervencí zhodnotili pracovníci jako smysluplné, tj. klienti se po intervenci cítili lépe**.

Graf č. 16.: Zhodnocení smysluplnosti intervencí pracovníky

Totéž je ještě vyjádřeno následujícími odpověďmi na škále, kterou pracovníci také vyplňovali. 94 % uskutečněných schůzek zhodnotili pracovníci jako rozhodně smysluplné či spíše smysluplné. U 5 % z nich uvedli odpověď tak napůl a u 1 % schůzek bylo uvedeno jako spíše nesmyslné.

Graf č 17.: Smysluplnost intervencí vyjádřena na škále souhlasu

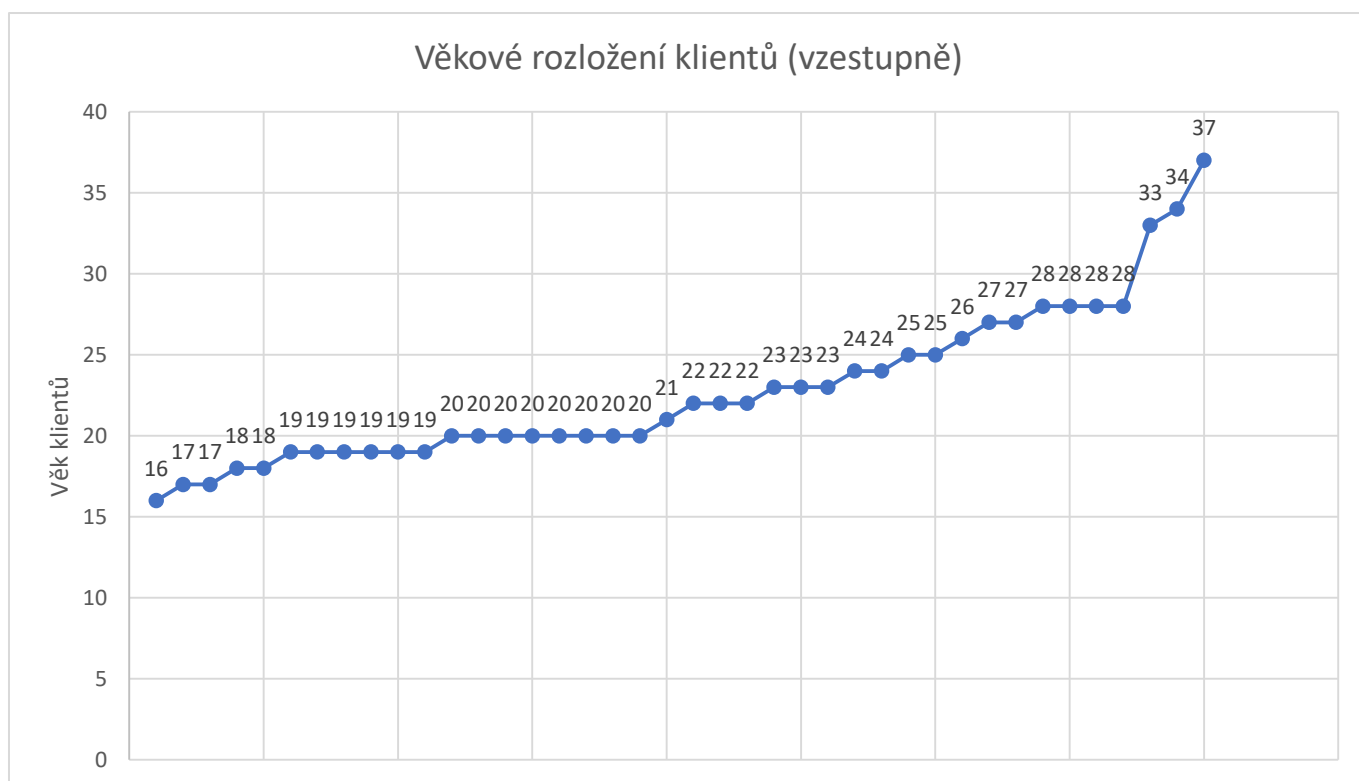
Součástí spolupráce s klienty ze strany pracovníků je také navázání kontaktu s jeho sítí (pokud to situace umožňuje). Proto byla v rámci evaluace sledována také spolupráce se sítí klientů. Z analyzovaných dat vyplynulo, že **u 88 % klientů došlo k navázání spolupráce také s jejich sítí**: nejčastěji se jednalo o rodiče či přátelé, dále o pracovníky služeb Center duševního zdraví a Komunitních týmů, a také o výchovné poradce na SŠ či o poradenská pracoviště VŠ. Také došlo ke spolupráci s psychiatry nebo psychoterapeuty klientů. Celkem bylo uskutečněno 160 hodin přímé práce se sítí klientů za dobu trvání projektů, z čehož v 78 % případů proběhl kontakt osobně a ve 22 % případů telefonicky.

Dotazník na zpětnou vazbu klientů

Abychom dosáhli plastičtější výpovědní hodnoty evaluace, proběhlo dotazníkové šetření také mezi klienty (metodou CAWI). Návratnost činí celkem 41 dotazníků. Lze předpokládat, že míra návratnosti je dána především rozesláním dotazníku k vyplnění až v poslední čtvrtině projektu a také faktor, že dotazník vyplnili pouze v danou dobu aktivní klienti. Předem nebylo možné odhadnout, jaké průběhy bude spolupráce s klienty mít, po ukončení spolupráce během projektu již klienti neměli zájem dotazník vyplnit. I přesto lze však považovat následující data a z nich vyplývající závěry za informace s relevantní výpovědní hodnotou.

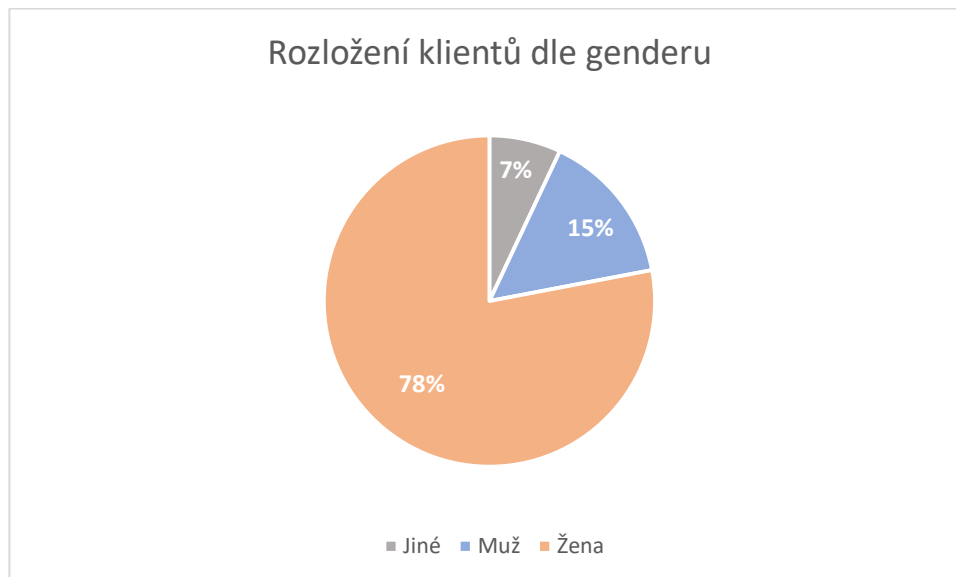
Sociodemografické ukazatele

V analyzovaném vzorku máme věkové zastoupení respondentů od 16 let do 37 let. Stabilní rozložení klientů dle věku je mezi 16 – 28 lety.

Graf č. 18.: věk respondentů

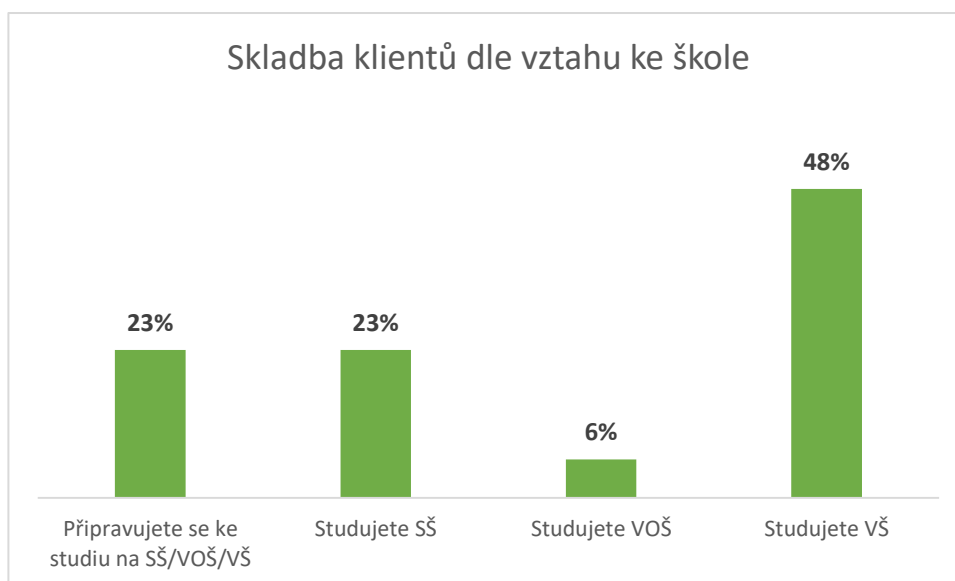
Mezi respondenty převládají ženy (78 %), se znatelným odstupem muži (15 %). V 7 % odpovědí byla uvedena kategorie *jiné*.

Graf č. 19.: gender respondentů

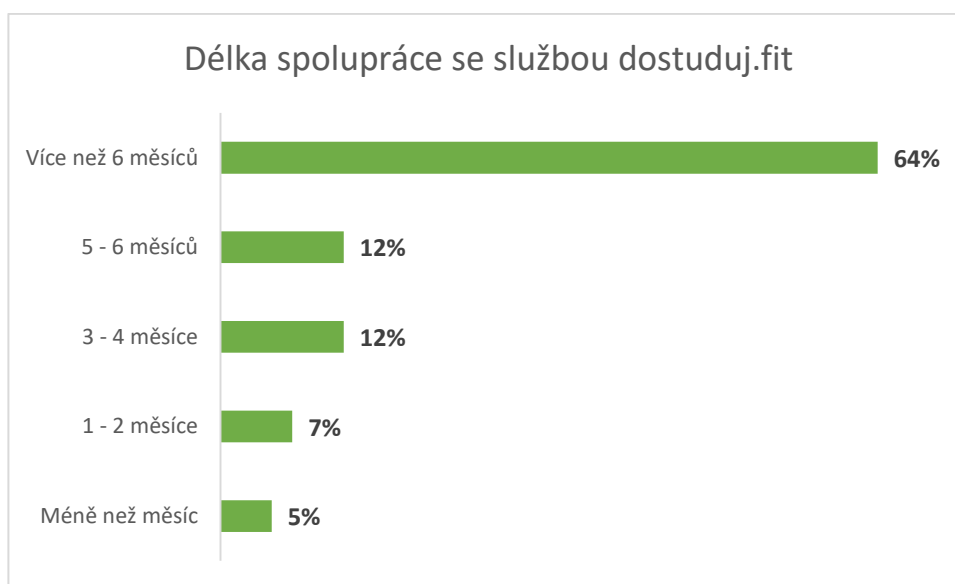
Téměř polovina respondentů v současnosti studuje VŠ (48 %), shodný počet studentů buď studuje SŠ či se ke studiu nyní připravuje (23%)⁵. 6 % dotázaných respondentů nyní studuje SOŠ.

⁵ Tento údaj je platný k době průběhu dotazníkového šetření, tj. ke květnu – červnu 2023. V agregovaných datech všech klientů služby tento údaj není zaznamenán, jelikož v době navazování spolupráce měli všichni dosavadní klienti status studenta.

Graf č. 20.: Skladba respondentů dle studentského zařazení

Mezi respondenty převládá délka spolupráce se službou více než 6 měsíců (64 %). Se snižující (resp. zkracující se) délkou spolupráce klesá počet respondentů v analyzovaném vzorku klientů.

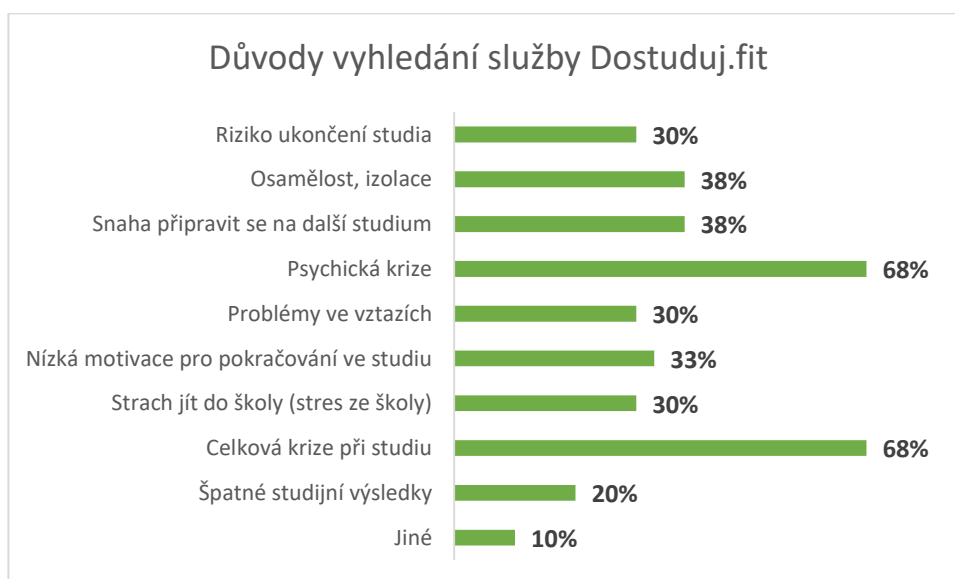
Graf č. 21.: Délka spolupráce klientů se službou

Téměř polovina z dotázaných klientů spolupracuje s jedním pracovníkem služby dostuduj.fit (49 %), a dalších 41 % z dotázaných klientů navázalo spolupráci se dvěma pracovníky. V 10 % případů dochází ke spolupráci se třemi a více pracovníky služby.

Graf č. 22.: Počet pracovníků, se kterými klienti spolupracují

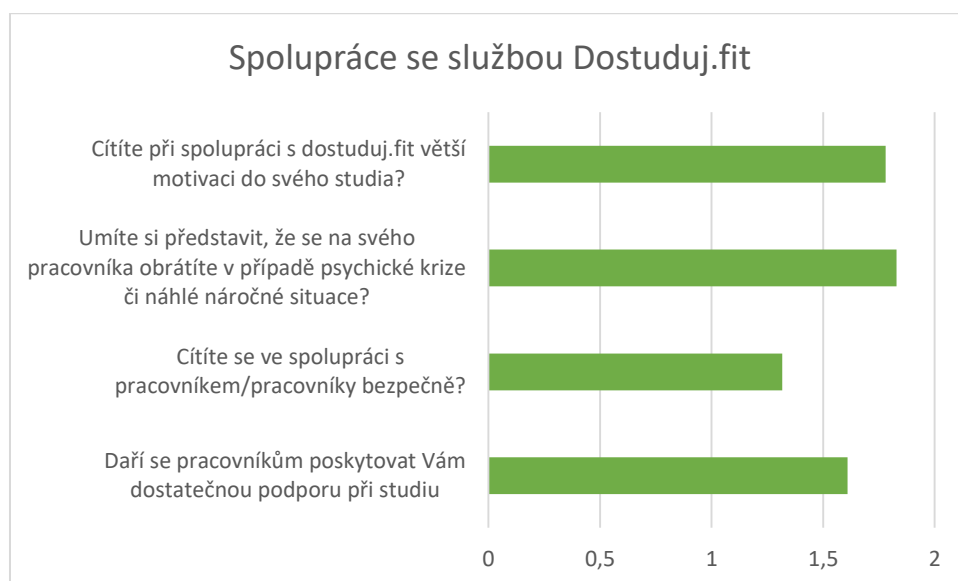
Respondenti měli v dotazníku uvést všechny důvody, pro které vyhledali službu dostuduj.fit. (Jelikož se jedná o kumulativní četnosti, tzn. že respondenti měli vybrat z nabízených odpovědí všechny, které jsou pro ně relevantní, tak zde procentuální součet nedává 100 %).

Graf č. 23.: Důvody pro vyhledání služby

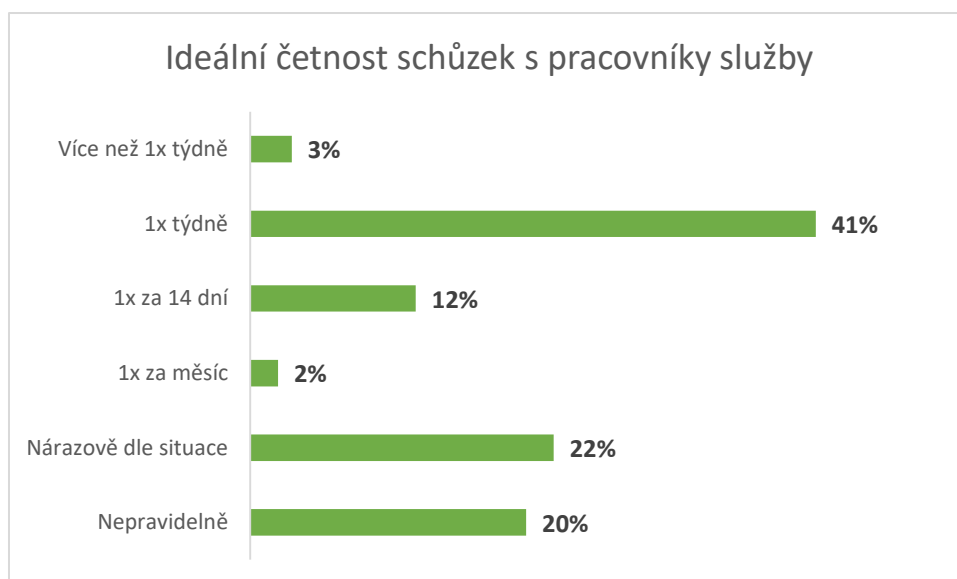
Mezi nejčastější důvody pro oslovení služby klienti uváděli **psychickou krizi** a **celkovou krizi při studiu** (shodně 68 %). Ostatní položky nabývají hodnot mezi 30 % - 40 % vyjma odpovědi: špatné studijní výsledky, kterou jako jeden z důvodů pro oslovení služby uvedlo jen 20 % z dotázaných. V kategorii jiné se objevovaly důvody jako podpora při zvládání stresu a zkoušek, obtížná sociální situace či chronické somatické onemocnění.

Následující graf ukazuje míru souhlasu s následujícími výroky na škále 1 – 6, (kdy 1 znamená rozhodně ano, 6 znamená rozhodně ne). Všichni respondenti v daném vzorku uvedli míru souhlasu mezi body 1 – 2, tzn. takřka jednohlasný souhlas s výroky. Jinak řečeno, **služba dostuduj.fit dopomáhá k větší motivaci ke studiu, buduje bezpečné prostředí pro navázání vztahu založeného na důvěře a přijetí – klienti nemají obavy se obrátit na službu v případě náhlé náročné situace či psychické krize a zároveň klienti vnímají dostatečnou podporu pracovníků v jejich studiu.**

Graf č. 24.: Zhodnocení spolupráce respondenty

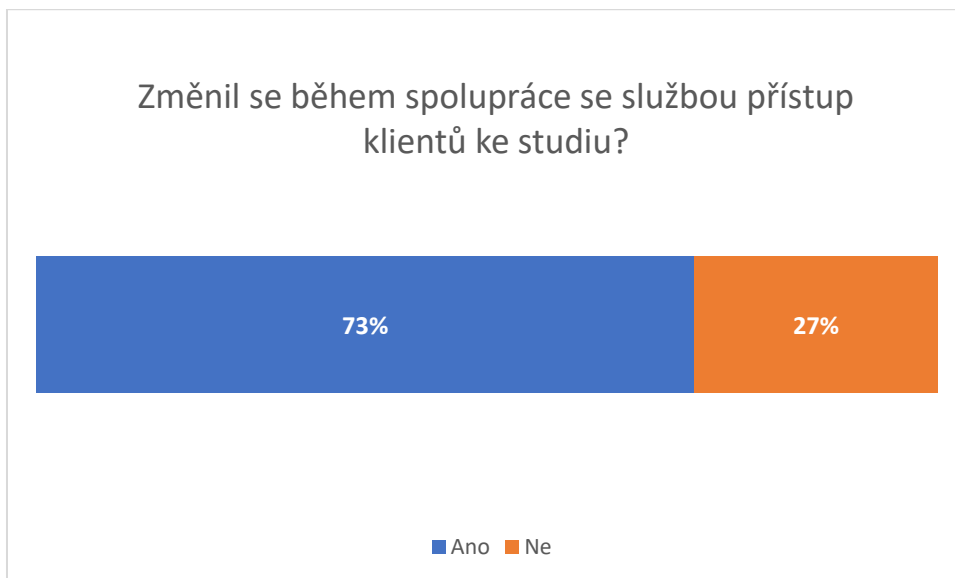
Vzhledem k dynamice školního/akademického roku byla zjišťována také preferovaná frekvence četnosti schůzek. Z následujícího grafu vyplývá, že téměř polovina z dotázaných respondentů volí nejraději schůzky 1x za týden (41 %). Obě kategorie nepravidelného setkávání možných četností schůzek jsou zastoupeny poměrně vyrovnaně (22 % preferuje setkávat se nárazově dle situace a 20 % nepravidelně). Z toho je implicitně zřejmá také **velká míra flexibility týmových pracovníků a umění přizpůsobit se aktuálně či akutně daným situacím.**

Graf č. 25.: Ideální četnost schůzek dle respondentů

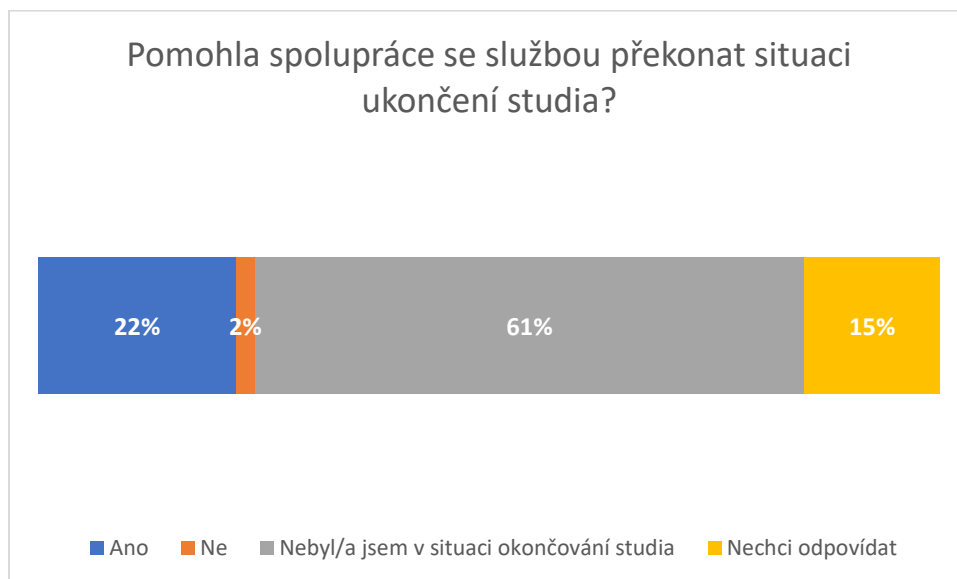
U klientů, kteří vyplnili dotazník, bylo také zjišťováno, **zda se během spolupráce se službou změnil jejich přístup ke studiu. Téměř dvě třetiny z dotázaných uvedlo, že ano (73 %).** Nejčastěji klienti uváděli zvýšenou motivaci ke studiu díky navázané spolupráci se službou, podporu „byla tam mentální podpora, člověk, na koho se můžu obrátit a kdo chápe moji situaci“ // „Sociální pracovnice mi pomáhala s úkoly a doprovázela mě ke škole. Pomáhala mi s tím, abych se tolik nebála a podporovala mě a chválila, když se mi něco povedlo“ a pochopení „sociální pracovnice se se mnou učila, doprovázela mě do školy. Když jsem se nebála už tolik chodit do školy, zvládala jsem se lépe učit. Rozuměla jsem látce ve škole, protože jsem chodila do školy a byla jsem na hodinách.“ Často také klienti uváděli změnu přístupu ke studiu na zdravější, vyrovnanější a méně perfekcionistický. „Přehodnotila jsem důležitost dostudování, a to mi pomohlo cítit se volněji ohledně možného nedokončení studia a tolik na sebe v tomto ohledu netlačit.“ // „Nebát se dělat rozhodnutí, věřit si v tom co dělám, nezávisle na výsledku.“ V některých případech se jednalo o komplexní změnu životního uspořádání: „1) zlepšení psychiky celkově 2) konec striktního udržování váhy – zlepšení paměti a koncentrace 3) odfiltrování od věcí, ve kterých se nelze posunout hned a záběr na něco, v čem se lze "zlepšit" rychleji (škola) 4) podpůrná skupina a "udávání směru" od Dostuduj 5) zlepšení vztahu s rodiči v poslední době 5) pomalejší tempo, rozvrhnutí povinností do více semestrů “. Klienti také zmiňovali podporu v procesu učení a rady, jak si jej uspořádat. „Díky spolupráci s dalším člověkem jsem zvládla všechny své obtíže vyřešit a ustát. Náhled dalšího člověka mi pomohl se lépe připravovat a učit.“ **Vedle podpory také klienti pozorují rozdíl ve vnímání svých potřeb, které se učí považovat za legitimní:** „změnilo se to, že jsem víc schopná si říct o pomoc i nemít strach si o pomoc nebo o svoje potřeby říct, protože do té doby jsem se potkávala s neochotou.“ V neposlední řadě také **díky spolupráci se službou dostuduj.fit se daří se klientům daří lépe pojmenovávat své cíle a nacházet nová řešení.** „Můj přístup ke studiu se nemusel tolik měnit. Sama jsem chtěla studovat dál a rozšířit si obzory. Ovšem kvůli malé chybě jsem si tento sen, studovat dál, o kousek prodloužila, avšak teď už se ke svému snu blížím mnohem více. V poradách, pokud to tak mohu nazvat,

s dostuduj.fit se vyřešil (našel) postup, jak se vyrovnat s předmětem, který mi hatil můj postup ke studiu.“

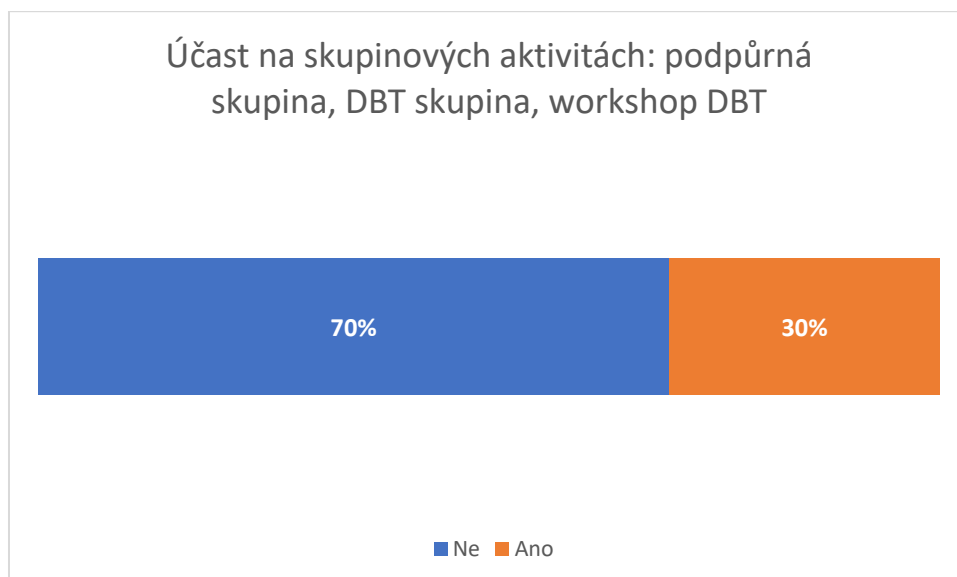
Graf č. 26.: Změna přístupu ke studiu u respondentů

U 22 % z dotázaných klientů pomohla spolupráce se službou dostuduj.fit překonat situaci, kdy chtěli klienti své studium ukončit. „V překonání mého zacykleného zoufalství a překonání pocitu, že to není tak hrozné/těžké, jak si myslím“. Podpora spočívala v některých případech také v komunikaci se školními institucemi a případně přehodnocením nastavených priorit u klientů a klienty prožívané sounáležitosti a motivace. „Psychická podpora, pomoc i při kontaktu se studijním oddělením, přerušením studia jsem získala čas na rozmyšlenou, získání perspektivy, načerpání nových sil...“ V mnoha dalších případech pracovníci s klienty řešili samotný přístup klientů ke studiu, jimi pociťované překážky a z toho plynoucí psychickou nepohodu. „Podařilo se mi zaměřit se na důvody, proč by stálo za to školu dokončit. Jeden významnější se našel.“ V 61 % případů respondenti uvedli, že se nenacházeli v situaci zvažování ukončit studium, avšak přesto v některých případech kladně hodnotí možnost sdílení vlastní situace s ostatními studenty, kteří řeší podobná témata a kde si mohou být vzájemnou podporou a necítí se izolovaní a na vše sami. „V rámci skupiny se setkávám s dalšími studenty, kteří řeší podobné problémy a zažívají podobné pocity. Už to je pro mě hrozně cenné. Ale hlavně se tu učím rozumět sama sobě, svým emocím a potřebám a koukat se na to z trochu jiného úhlu pohledu. Pozorovat se, strukturovat svoje vnitřní procesy, rozdělit si to na dílčí fáze a úkoly - to mi hrozně vyhovuje. A snažím se tímhle způsobem uvažovat i o studování, kousek po kousku. Pomocí některých nástrojů z DBT se mi daří si alespoň občas usnadnit a zpříjemnit studijní i každodenní život. Fakt jo! Některé obzvlášť funkční přístupy pak navíc ještě hlouběji rozebírám v individuální terapii (mimo Dostuduj.fit) a hrozně moc mě to za ten necelý rok posunulo.“

Graf č. 27.: Situace ukončování studia

Ve zkoumaném vzorku klientů se 30 % účastní některé z forem skupinových aktivit, které jsou součástí služby podpořené projektem.

Graf č. 28.: Účast respondentů na skupinových aktivitách služby

V návaznosti na skupinové aktivity, které nyní v rámci služby dostuduj.fit probíhají, byla klientům také položena otázka, zda by měli zájem účastnit se také volnočasových aktivit jako například filmový klub, výlety, deskové hry atp⁶. Celkem 46 % z dotázaných klientů by se pravděpodobně volnočasových aktivit zúčastnilo (29 % určitě ano, 17 % spíše ano), 28 %

⁶ Za předpokladu dostatečné kapacity služby pro plánování a organizování doplňujících skupinových aktivit.

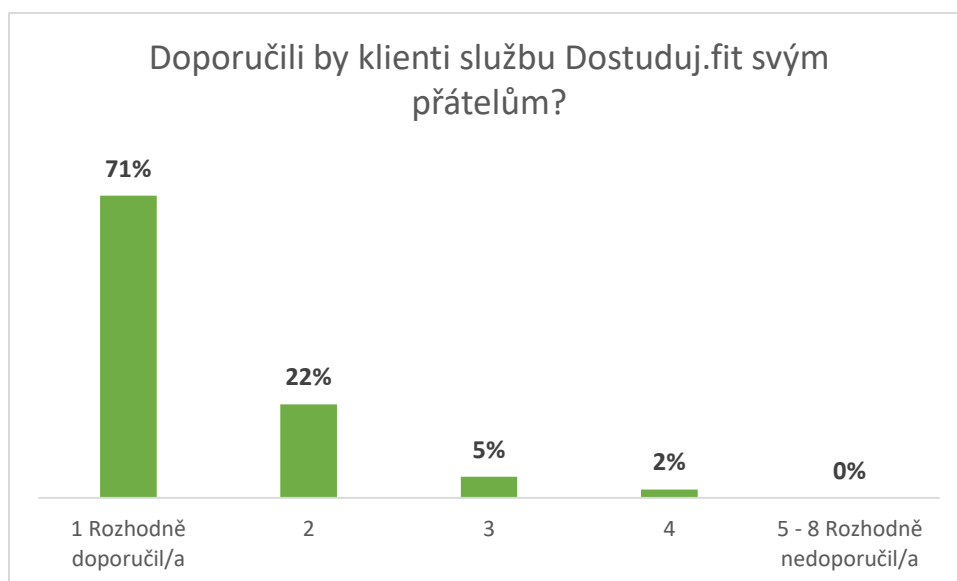
respondentů by se pravděpodobně žádné z aktivit nezúčastnilo (20 % spíše ne, 8 % určitě ne). Zbýlých 26 % respondentů nyní nedokáže říct, zda by mělo zájem se volnočasových aktivit zúčastnit. Mezi nápady ze strany klientů se vyskytovaly například „*aktivity jako skupinové relaxace ve formě třeba cvičení (s cílem uklidnit se), nebo malování (exprese pocitů) --> za účelem duševní hygieny*“ nebo tematicky zaměřená setkání, případně nabídnout prostor pro sdílení „*ocenila bych spíš něco krátkého a úderného, kde by byla možnost mluvit s ostatními a vzájemně sdílet svoje trable i úspěchy.*“

Pro tým dostuduj.fit je to však důležitá informace, kterou plánuje v následujícím časovém horizontu rozvíjet i po skončení projektu, aby klienti měli možnost trávit více času společně i při zájmových činnostech a v neposlední řadě také proto, aby se u klientů mohla snížit vnímaná míra osamělosti, pro kterou službu vyhledala velká část studentů.

Graf č. 29.: Míra zájmu respondentů o případné nové volnočasové aktivity

Na závěr bylo žádoucí zjistit, zda by klienti službu dostuduj.fit doporučili svým přátelům. Respondenti odpovídali na osmibodové škále, přičemž 1 znamenala rozhodně doporučil/a, 8 rozhodně nedoporučil/a. Naměřený průměr z odpovědí je 1,4 tzn. že všichni klienti, kteří vyplnili dotazník, by službu doporučili. Totéž znázorňuje také následující graf, který ukazuje, že 71 % klientů by službu doporučilo naprosto jednoznačně (až u krajní hodnoty) dalších 22 % odpovědělo na škále číslem 2. Nebyla zaznamenána žádná odpověď v pásu průměru a dál (tj. od hodnoty 5 k hodnotě 8). „*Mohu vřele doporučit Dostuduj.Fit. Příjemné civilní prostředí i pracovníci. Dobrá zkušenost.*“

Graf č. 30.: Doporučení služby respondenty

Na závěr měli klienti možnost vyjádřit své komentáře ke službě a dojmy ze spolupráce. Objevovala se zde především **vděčnost za existující službu** „*Moc se mi poselství dostuduj.fit líbí. Děláte svou práci dobře a hodně lidem jste pomohli (včetně mě). Děkuji.*“ Zároveň také klienti velmi kladně hodnotí nízkoprahové nastavení služby: „*Díky za tuto službu, velice oceňuji způsob, jakým lze zahájit spolupráci – bez různých pohovorů, lékařských potvrzení... to vše mě odrazovalo od kontaktování jiných podobných poskytovatelů.*“ nebo bezplatnost služby „*Moc díky, že to děláte <3 Ještě bych nakonec chtěla ocenit, že za tuhle obrovskou službu nemusím nic platit. V takovém případě bych si to nemohla dovolit.*“ Také klienti uváděli vděk za pracovníky služby, kteří se jim věnují a klienti cítí podporující vztah. „*Jsem vděčná za svou průvodkyni Dostuduj.fit, myslím, že je to člověk na svém místě a vážně mi pomohla. :)*“ a v neposlední řadě také jako synergický efekt tvorba prostoru pro setkání s dalšími podobně naladěnými lidmi a vytvoření bezpečného prostoru „*„Děkuji za veškerou podporu od organizace Dostuduj.fit, jsem velice ráda za možnost bezplatně využívat nabízených služeb. V rámci peer konzultací a podpůrné skupiny jsem se setkala s úžasnými lidmi a jsem moc ráda za podporu a pochopení.*“

Evaluace – kvalitativní část

Kvalitativní evaluační výstup se rovněž skládá ze dvou dimenzí: zkoumání na straně klientů prostřednictvím několika kazuistik a rovněž na straně týmové spolupráce, kde proběhla fokus group, která se soustředila na ohlédnutí nad uplynulou dobou trvání projektu a také nad tématem, zda je cílová věková skupina 16+ určitým způsobem specifická.

Kazuistiky klientů

V kvalitativní části evaluace byla pozornost zaměřena na konkrétní kazuistiky (příběhy) klientů, kteří vyhledali službu dostuduj.fit. Společným pojítkem mezi následujícími reálnými příběhy je navázání a udržení vztahu s klientem. Tento vztah je klientem vnímán jako podpůrný a klient cítí ze strany pracovníků opravdový zájem o jeho situaci – s čím do služby přichází. Tímto způsobem je vybudována vzájemná důvěra, tudíž klient postupně přestává mít ostych řešit s pracovníkem citlivější témata, která jej trápí, a zároveň vnímá podporu ve společném hledání vhodných řešení.

Následující příběh slečny Isabely ⁷ příznačně ilustruje šíři poskytovaných služeb, tj. že potřebná podpora při studiu nespočívá pouze v učení samotném, nýbrž bývá vhodné přistupovat ke každému klientovi komplexně, navázat zdravý profesionální vztah a stavět na silných stránkách. Následující kazuistiky pochází od sociálních pracovníků (příběh Isabely, příběh Karolíny) a od psycholožky (příběh Agáty).

Isabela (18 let)

Slečna Isabela přišla do centra dostuduj.fit požádat o pomoc s dokončením didaktického testu z anglického jazyka, který byl součástí státní maturitní zkoušky na pražské střední škole. Klientka během let 2021-2022 dvakrát neuspěla v dokončení středoškolského vzdělávání. Po těchto neúspěších musela Isabela začít pracovat v rodinné firmě. Rodiče nechtěli, aby studentka byla jen doma a nic nedělala. Studentka prozradila, že je její velkou zálibou četba příběhů z knih. Dle ní je to jediné místo, kde se cítí bezpečně. Bohužel na čtení neměla studentka čas, jelikož musela kromě neděle chodit do práce.

Během první mapovací schůzky se ukázalo, že i myšlenka na závěrečné zkoušky u klientky vyvolává úzkost a panické stavy. Dle studentky byla hlavní příčina dvojnásobné selhání při pokusu o úspěšné dokončení didaktického testu.

Po třetí společné schůzce jsme použili analytický nástroj I.ROC⁸. Výsledek ukázal, že studentka nemá skoro žádné širší sociální vztahy. Tato skutečnost nebyla překvapující z důvodu nedostatku volného času, který měla jednou týdně v neděli. V tento čas se snažila vidět svou kamarádku, s kterou sdílí stejnou vášeň pro četbu – cca. 1x za měsíc.

Na čem jsme se dohodli:

⁷ Všechna jména jsou z důvodu zachování anonymity změněna.

⁸ I.ROC – standardizovaný nástroj pro zmapování 12 hlavních oblastí v souvislosti s wellbeingem, který staví na principu Recovery

- samostatně pracovat na anglickém jazyce / pokud to nepůjde – najít si doučování
- společně se pokusit o lepší širší sociální vztahy
- setkávat se každou středu – domluvit si v práci s rodiči volné středy – možnost jet do Prahy

Společně jsme se začali zaměřovat na zlepšení širších sociálních vztahů. Forma intervencí tkvěla v procházkách po Praze, navštěvování antikvariátů a hledání zapomenutých věcí a knih, které dlouho nikdo neocenil a nedržel ve svých rukách. Během těchto „lovů“ studentka děkuje za možnost poznat spoustu nových míst a lidí: „Několikrát jsem se odvážila dojít do těchto „svatyní“ sama a krásně si povídala se společnými návštěvníky, které také přitahuje tajemno těchto míst, a dokonce jsem si i krásně popovídali.“

Takto jsme společně pracovali 5 měsíců. Občas jsme probrali, jaká je situace v angličtině – spíše jedna otázka a jedna odpověď od studentky. Při těchto mini hovorech o angličtině bylo zřejmé, že je to téma, které u Isabely vyvolává nepříjemné pocity a myšlenky. V těchto chvílích jsme si sdělovali: jak to jde? Je potřeba doučování? - (krátké a upřímné odpovědi). Na této bázi fungovala jakákoliv podpora ohledně zvládnutí závěrečného testu. I krátká podpora u klientky vyvolala myšlenku na test – což pro klientku znamenalo nepříjemné pocity. V těchto chvílích se vytvořila vzájemná důvěra-tak potřebná-pro zajištění pravdivých informací, jaká je úroveň angličtiny studentky. Nakonec jsme během těchto krátkých mini hovorů vymysleli potřebnost doučování, které bylo pro klientku zásadní.

V květnu 2023 klientka úspěšně dokončuje středoškolské vzdělání. Ve zpětné vazbě – samovolná od klientky – děkuje za možnost poznat nové lidi a místa. Velmi děkuje, že měla možnost se nebavit o škole a nad tím, co by se stalo, kdyby v testu neuspěla. Střední intervence pro ni byly vždy místem, kde si mohla odpočinout od starostí, být více sociální a načerpat potřebné sebevědomí do závěrečného testu. Při porovnávacím I.ROCu se hodnota širších sociálních vztahu zlepšila ze dvou na čtyři (max. 5) body.

Agáta (19 let)

Agáta je studentkou prvního ročníku fyziky na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Do dostuduj.fit se dostala na základě doporučení pracovníka poradenského centra na své škole z důvodu přítomnosti silných úzkostí, které ji zabraňovaly plnit studijní povinnosti.

Agáta byla na začátku naší spolupráce velice uzavřená, málomluvná dívka, pro kterou bylo nesmírně těžké sdílet, co všechno zažívá. Do dostuduj.fit ji přivedly silné úzkosti, které ji často zabraňovaly chodit do školy. Velmi silně byla zasažena také její vztahovost, jelikož tou dobou nebyla schopna navazovat nové vztahy, natož v nich nějakým způsobem fungovat. V průběhu naší spolupráce se ukázalo, že kořeny těchto obtíží ležely v traumatické události, již byla náhlá ztráta nejbližšího člověka, jež Agáta neměla šanci dostatečně zpracovat. Svou roli také sehrál přechod ze střední školy na školu vysokou, opuštění domova a zvykání si na Prahu. Na Agátině psychickém stavu se také podepsalo náročné covidové období.

Všechny tyto skutečnosti způsobily, že se Agáta cítila velice špatně, sama nepoznávala své prožívání. V průběhu naší spolupráce jsme postupně rozplétaly možné důvody Agátiny psychické nepohody a pro Agátu přestávaly být strašákem. Učila se porozumět tomu, co se s ní děje a co může udělat pro to, aby se cítila lépe. Společně jsme zapracovaly na jejím zařazení mezi studenty se speciálními potřebami, tento status jí poskytl úlevy při studiu, které ji umožnily rozložit si studium tak, jak jí její psychický stav dovozoval. Agáta také projevila velkou odvahu, a i přes počáteční nedůvěru a obavy začala docházet k psychiatrovi, který ji předepsal medikaci pro zmírnění úzkostí, která velice dobře zafungovala a pomohla jí také zvládnout potíže se spánkem. Důležitý byl také náš vztah, ve kterém se naučila, že může být přijímaná i ve chvíli, kdy se necítí dobře, nevěří si a má potíže. Naučila se, že je v pořádku říci si o pomoc, sdílet své emoce, být zranitelná.

Agáta popisuje, že se konečně cítí jako předtím, než toto všechno začalo. Chodí do školy, zvládá zkoušky, ve svém tempu navazuje vztahy. Je otevřená zkoušení nových věcí, věnuje se svému oblíbenému basketbalu, naprosto skvěle se vyrovnala se zraněním, které ji teď dlouhou dobu znemožňovalo věnovat se sportu naplno. Popisuje, že znovu cítí důvěru v život a ve vztahy a že v tom všem znovu spatřuje nějaký smysl.

Karolína (17 let)

Karolína na první schůzku nepřišla, bála se schůzky s kolegou mužem. Druhé setkání se podařilo domluvit se mnou/se ženou. Karolína přišla s maminkou. Působila hodně zakřiknutě, plaše, vystresovaně. Vracela se po přerušení do školy. Měla úzkosti z dojíždění do školy, ze spolužáků, cítila se osaměle a bála se, jestli školu zvládne. Podařilo se nám domluvit si setkávání v parku nebo v kavárně, kde se Karolína cítila lépe a postupně se podařilo navázat důvěru, tak Karolína začala čím dál více vykládat o svém životě. Dokonce se začala zajímat o možnost terapie a začala spolupracovat s kolegyní psychologkou a následně s psychiatrem.

Ve spolupráci se nám podařilo vymyslet méně stresující cestu do školy. Karolína využila doprovod na přezkoušení, které ji hodně děsilo, a začala se učit ve studovně v dostuduj. Karolína se osmělila začít komunikovat s učiteli ve škole a sama si začala vyřizovat vše potřebné. Naučila se například dát učitelům vědět, když se něco děje, a požádat o pomoc. Naše setkávání se dodalo Karolíně sebevědomí začít věci řešit a řešit je samostatně. Podařilo se jí odchodit praxe, vysvětlit ve škole svou situaci, a dokonce se začít opatrně bavit se spolužáky a začít něco dělat se svou osamělostí.

Týmová focus group

V červnu 2023 proběhla fokusní skupina s týmem dostuduj.fit, která měla za cíl se společně ohlédnout za dobou trvání projektu, zhodnotit silné stránky a přednosti, které se v uplynulé době podařily stejně jako probrat příležitosti pro pokračování trvání služby.

Pracovníci se shodují, že se podařilo zavést službu dostuduj.fit do širšího povědomí mezi cílovou skupinou, případně jejich sítí. „Podařilo se založit a uvést v povědomí chybějící službu, nastartovat proces snižování prahu služeb Fokusu pro mladé lidi, vznikla metodika“. Dále je mezi pracovníky sdílen pocit, že se přímá práce s klienty daří, je smysluplná a reálně podporuje studenty ve vzdělávacím procesu. „Projektu dostuduj.fit se dle mého názoru podařilo vytvořit unikátní prostor, kde mohou studenti řešit více věcí pod jednou střechou. Díky multidisciplinárnímu týmu (soc.pracovníci, psycholog, peer konzultant) je tak možné nahlédnout na problém, se kterým student přichází, z více stran a řešit jej komplexně, což může často usnadnit a urychlit jeho řešení. Zároveň také vnímám jako důležitou nabídku skupinových programů, práce s rodinou a to, že je dostuduj.fit také "základnou" programu BNA – pořádají se zde kurzy. “ Také se pracovníci shodli na tom, že služba dostuduj.fit nese dobré jméno i poselství a že pracovníci dostávají pozitivní zpětnou vazbu od různě zainteresovaných osob, se kterými se ve své práci setkávají. „Podařilo se vybudovat službu, která je vyhledávaná, smysluplná a má i přes své zatím krátké působení vybudované dobré renomé. Velmi pěkné jsou zpětné vazby od rodičů i pedagogů našich studentů. Daří se tedy i podpora na této úrovni. Velkým bonusem naší služby je DBT skupina a je i do budoucna potřeba tuto možnost podpory zachovat.“

Jako příležitosti a výzvy pro výhled fungování služby byla mezi pracovníky často zmiňována potřeba intenzivnější a zacílenější spolupráce se školami „prostor ke zlepšení vidím v hlubší orientaci ve školských systémech a jeho možnostech, ve spolupráci se školami. “ Jako další velké téma fokusní skupiny byla také její možná kapacita v dlouhodobém fungování. Jelikož zájem o službu dostuduj.fit roste, pak pracovníci často zmiňovali, že by **bylo vhodné rozšířit tým o další pracovníky**, především na pozici psychologa a dále sociálního pracovníka a samozřejmě také následné zvážení případných větších prostorů zázemí. „Vzhledem k tomu, jak je služba žádaná, by do budoucna určitě bylo dobré přemýšlet nad personálním posílením týmu ve smyslu jeho rozšíření a nad novými, většími prostory. “ Nebo jinak vyjádřeno: „Ke zlepšení služby by přispělo navýšení její kapacity jak na pozicích průvodců, tak psychologů. Určitě je pro stabilitu týmu dobré pevně zakotvit její financování a nepřežívat od projektu k projektu. To do značné míry zajistí její registrace do sítě sociálních služeb.“

Na závěr také proběhla mezi pracovníky diskuse nad otázkou, zda je práce s cílovou skupinou ve věku 16+ něčím specifická oproti standardní populaci⁹. Pracovníci se shodují, že tím asi nejvýstižnějším rozdílem, který lze pojmenovat, je **prvek dynamičnosti** – spolupráce plyne často v rychlém tempu a nebývá příliš statická „Spolupráce je dynamičtější, často rychlejší. “ Pracovníci také definují, že u mladých lidí vzhledem k věku a osobnostnímu vývoji dochází často **k hledání identity a přijetí sebe sama**. „Svoji roli zde hraje probíhající osobnostní zrání a utvářené hodnotových postojů během čerpání služby, které často působí jako katalyzátor spolupráce. Větší dynamika se projevuje také na četnosti zrušených schůzek, ukončených spoluprací, ale také v počtu studentů, kteří se pro službu po určité době po jejím odmítnutí vrátí. Pracovníci musí být velmi sebereflektující s ohledem na partnerský přístup a ryzost

⁹ Většina pracovníků má zkušenost s klasickou přímou prací s klienty, kde je minimální věková hranice 18 let.

svého jednání. Mladí lidé jsou mnohem vnímavější a citlivější i na minimální náznaky autoritářství či manipulace.“ Pracovníci si rovněž všímají, že u cílové skupiny 16+ **jsou důležitá určitá společenská témata**, která souvisí se způsobem náhledu na svět: „na svou genderovou, sexuální a vztahovou identitu, jiným způsobem vnímají (většinou mnohem silněji) enviromentální témata, která starší generaci tolik neznepokojují atd. Často se vyznačují větší citlivostí, jsou vystaveni velkému tlaku ať již ve smyslu dosahování výsledků nebo peer pressure. Často je u nich přítomná vyšší úzkostnost a další duševní obtíže.“ Což je samozřejmě dáno tím, že službu vyhledávají zpravidla lidé, kteří nějakými obtížemi trpí. Nicméně pravdou zůstává, že **zájem o službu dostuduj.fit zůstává nadále velký** a že je pouze otázkou času, kdy se budou vyvíjet konkrétní řešení, aby dostuduj.fit nemuselo zájemce o službu odmítat, nýbrž mělo lidské zdroje i podmínky poskytovat nadále takto kvalitní a široké portfolium služeb a mohlo zůstat dostupné stejným způsobem jako nyní.

Realizace preventivního programu *Blázníš? No a!*

Součástí projektu dostuduj.fit byla také realizace preventivního programu Blázníš? No a! (dále BNA), jehož preventivní činnost se skládá ze seminářů pro třídy středních škol (nyní se program zkouší také v posledních ročnících základních škol) a také z workshopů pro pedagogy a další školní pracovníky. Formát seminářů je zaměřen tak, aby umožnil účastníkům větší orientaci v problematice duševních onemocnění a podal ucelený přehled o možnostech a formách podpory. Program BNA také staví na předávání dovednosti umět rozeznat varovné příznaky duševní nepohody a rozpoznat případné dopady, které duševní onemocnění může při studiu mít.

Během doby trvání projektu se uskutečnilo za účasti pracovníků dostuduj.fit program BNA na 21 školách, z toho ve 14 případech ve více třídách. 13 žáků, kteří se zúčastnili preventivního programu na své škole, oslovilo službu dostuduj.fit a navázalo spolupráci. Stalo se tak v případech, kdy jedním z lektorů byl pracovník týmu dostuduj.fit. Z toho lze usuzovat, že program může mimo jiné fungovat také jako snížení prahovosti pro oslovení služby, tzn. že když mají žáci možnost poznat pracovníka osobně, tak pak spíše budou mít důvěru pro oslovení služby.

Shrnutí

Výše uvedené výstupy z evaluace projektu dostuduj – **služba podporovaného vzdělávání dokazují, že projekt naplnil stanovené cíle.** Na základě doplňující se kvantitativní a kvalitativní analýzy dat lze službu považovat za **efektivní** z hlediska nastavení podpory vzdělávání studentů, a to v přímé práci stejně jako v týmové spolupráci samotných pracovníků stejně jako v oblasti preventivních aktivit a s tím spojeného budování dobrého jména služby ve veřejném prostoru.

Vstupní hypotézy byly potvrzeny, tj. byla ověřena jejich platnost.

- Skladba klientů, využívajících službu, bude z hlediska typu studia (SŠ a VŠ) přibližně vyrovnaná
 - Dle dat můžeme konstatovat, že skladba klientů, kteří využili služby, byla vyrovnaná tj. 50 % SŠ (z čehož 48 % SŠ a 2 % SOU) a 50 % VŠ (49 % VŠ a 1% VOŠ) - viz graf č. 9
- Podaří se navázat alespoň u 50 % klientů spolupráci s jejich sítí
 - Dle dat můžeme konstatovat, že k navázání spolupráce se sítí došlo u 88 % klientů
- Alespoň u poloviny klientů, kteří vyplnili dotazník na zpětnou vazbu, došlo díky spolupráci se službou ke změně přístupu ke studiu
 - Ze vzorku, který vyplnil zpětnou vazbu na poskytovanou službu, uvedlo 73 % respondentů, že se jejich přístup ke studiu díky spolupráci se službou změnil – viz graf č. 26

Doporučení

V současné době lze považovat službu dostuduj.fit za zavedenou službu v pražské nabídce sociálních služeb, která je stále více vyhledávána a oslokována. Pracovníci již umí používat metodické nástroje, potřebné pro přímou práci, a jsou si ve své práci přiměřeně jistí.

Následující seznam zahrnuje doporučení, která vyplynula z evaluačního procesu, jež probíhal po celou dobu projektu. **Pro udržitelnost služby a její prosperitu by bylo vhodné realizovat následující kroky:**

- ✓ Navýšit personální kapacitu týmu – především se jedná o posílení na pozici psychologa a sociálních pracovníků (průvodců)
- ✓ Při rozšiřování počtu klientů zvážit přestěhování do větších prostorů
- ✓ V týmu mít více společného vyhrazeného času pro sdílení interních záležitostí
- ✓ Rozšířit nabídku služeb o vybrané volnočasové aktivity

- ✓ Pokračovat v navazování spolupráce se školami a poradenskými pracovišti SŠ/VŠ
- ✓ Pokračovat v systematické spolupráci s návaznými službami Fokus Praha
- ✓ Umožnit předávání dobré praxe do ostatních regionů ČR

Přílohy

Příloha č. 1.: Šablona excelové tabulky pro zaznamenávání údajů o spolupráci s klienty. U položek označených * jsou v tabulce předdefinovány kategorie možných odpovědí. Má to dva hlavní důvody, primárně je to uživatelsky komfortnější a v neposlední řadě to také výrazně eliminuje chybovost.

Jméno	Klient A	Klient B
Zařazení *		
Věk žáka		
Druh školy *		
Ročník studia *		
Jak se o nás klient/ka dozvěděl/a? *		
Kdo nás kontaktoval? *		
Jak nás kontaktoval? *		
Forma intervence *		
Datum schůzky (s klientem/se sítí)		
Délka intervence (v hodinách)		
Téma schůzky s klientem/sítí		
Délka spolupráce (< 10 schůzek) *		
Opakovaná spolupráce *		
Spolupráce se sítí *		
S kým konkrétně probíhá spolupráce v síti klienta?		
Forma spolupráce se sítí *		
Délka intervence s člověkem ze sítě		
Poznámky		

Příloha č. 2.: Šablona pro zaznamenávání tzv. *hypo case*, tj. subjektivní dojem pracovníka o smyslnosti každé intervence/schůzky. Smyslnost intervence * měla předdefinované možnosti odpovědí: rozhodně ano – spíše ano – tak napůl – spíše ne – rozhodně ne.

Jméno žáka	Klient A	Klient B	Klient A
Rozpoložení klienta před intervencí (0 - nejhorší, 10 - nejlepší)			
Rozpoložení klienta po intervenci (0 - nejhorší, 10 - nejlepší)			
Smyslnost intervence *			
Poznámky			